

8.2.1

Les obres de consulta i altres recursos lingüístics en línia

(Versió 2, 23.6.2016)

1. La coneixença de les obres de consulta i l'assessorament lingüístic

Un dels aspectes fonamentals que s'han de tenir en compte amb vista a l'assessorament lingüístic, tant si es fa oralment (arran d'una consulta també oral) com si es fa per escrit (arran d'una consulta escrita o bé durant el procés de traducció o de correcció), és conèixer tots els recursos lingüístics disponibles en relació amb les qüestions que es poden plantejar i saber-hi accedir. Actualment, el nombre de recursos de consulta no para de créixer i cada vegada és més difícil estar al cas de totes les novetats que van apareixent.

En aquest sentit, l'esclat d'Internet ha fet que hom pugui disposar de moltes obres en línia per a afrontar la necessitat de resoldre dubtes i atendre aspectes de tota classe que es poden trobar en els textos actuals. Tanmateix, la immensitat de la Xarxa fa que, de vegades, costi trobar l'obra adient, i el caràcter efímer de moltes adreces de recursos dificulta la consulta de les obres de consulta, bé perquè l'han canviada, bé perquè les obres han desaparegut tot d'una.

La solució a aquest problema seria que existís un reservori de tota classe d'obres lingüístiques de consulta que anés acumulant tots els recursos que es van penjant, sens perjudici que puguin desaparèixer del web d'origen en un moment determinat. Naturalment, seria molt recomanable que aquesta comesa s'encarregués a una institució de prestigi que garantís la continuïtat del projecte al llarg del temps, i que s'aconguessin els permisos necessaris dels

propietaris dels drets corresponents. Mentre això no s'esdevé, des de Crítèria volem aportar als professionals de la llengua la informació actualitzada de què disposem en les nostres bases de dades.

2. La llista qualificada d'obres de consulta i altres recursos lingüístics en línia

Partint de la llista que figura en la part quarta de la quarta edició del *Manual d'estil*,¹ els serveis de correcció de l'IEC han elaborat una llista actualitzada i qualificada de totes les obres de què tenen coneixença, amb les adreces d'Internet posades al dia. Les obres que han desaparegut de la Xarxa des de la publicació d'aquesta quarta edició del *Manual d'estil* no figuren en aquesta llista, per tal com no són assequibles en aquests moments.

La qualificació de cada obra es basa en els criteris proposats en l'article «Qualitat i fiabilitat de les obres de referència general per a la correcció de textos»² —especialment, els que es desprenen dels aspectes I (la completesa i l'exhaustivitat), III (la comparació de sistemes lingüístics), V (l'accés al contingut de l'obra), VI (la il·lustració del text), VII (la informació mínima en les llistes de mots i expressions), X (l'extensió), XI (la metacerca o cerca múltiple) i XX (la facilitat de consulta o adquisició)—, que són els que estan més intrínsecament relacionats amb el contingut mateix de l'obra. La finalitat d'aquesta

1. MESTRES, Josep M.; COSTA, Joan; OLIVA, Mireia; FITÉ, Ricard. *Manual d'estil: La redacció i l'edició de textos*. 4a ed., [corr. i ampl.]. Vic: Eumo; Barcelona: Universitat de Barcelona: Universitat Pompeu Fabra: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2009. Amb un disc òptic (CD-ROM).

2. MESTRES, Josep M.; TRIAS, Mireia. «Qualitat i fiabilitat de les obres de referència general per a la correcció de textos». *Revista de Llengua i Dret* [en línia] [Barcelona], núm. 63 (juny 2015). <<http://revistes.eapc.gencat.cat/index.php/rld/article/view/10.2436-20.8030.02.91/n63-mestres-et-trias-pdf-ca>> [Consulta: 3 gener 2016], p. 13-49.

qualificació és ajudar els lectors a triar l'obra més adequada que es pot consultar en cada cas.

Concretament, els trets de qualitat que es valoren són els següents:

a) **DC.** El recurs es pot descarregar gratuïtament des de l'adreça d'Internet que figura en la referència bibliogràfica (●); si es tracta d'un fitxer de XML o de HTML, ○.

b) **CE.** Es pot fer alguna mena de cerca exhaustiva dins el recurs (●); si només es pot cercar per lletres (perquè les entrades estan agrupades segons la inicial) o de qualsevol altra manera fragmentada o parcial, ○.

c) **IN.** El recurs conté un índex analític i enllaços d'hipertext interns (●); si només conté un índex analític, ○.

d) **IL.** El recurs conté moltes il·lustracions (incloent-hi les taules i altres quadres d'informació), és a dir, que un 10 % de les pàgines o un 25 % dels articles en contenen (●); si n'hi ha menys, ○.

e) **EX.** Els articles o els diferents apartats de què consta el recurs contenen, en general, un exemple o més (●).

f) **EQ.** Les entrades o els exemples contenen, en general, equivalències en altres llengües (●); si només hi ha equivalències en espanyol, ○. Si no hi ha equivalències en altres llengües, però es presenten les realitzacions gràfiques o fòniques en els altres grans dialectes, ●; si només es presenten les realitzacions en un dialecte o subdialecte (el que sigui), ○.

g) **NR.** El recurs és una obra lexicogràfica general i conté 40.000 entrades o més (●); si en conté entre 20.000 i 39.999, ○. El recurs és una obra lexicogràfica específica (cf. el § 6) i conté 20.000 entrades o més (●); si en conté entre 10.000 i 19.999, ○. El recurs és una obra lexicogràfica d'especialitat i conté 6.000 entrades o més (●); si en conté entre 3.000 i 5.999, ○. El recurs és una monografia sobre llengua i conté 600 pàgines o més d'un format mínim aproximat a 17 × 24 cm (●); si en conté entre 300 i 599, ○. El recurs és una monografia sobre llengua que conté 600 pàgines o més però el format és inferior al damunt dit, ○. El recurs és una monografia sobre llengua que té un format superior al damunt dit i conté 300 pàgines o més, ●; si en conté menys, ○.

h) **DF.** El recurs conté definicions o glosses de les entrades o dels apartats, o bé conté regles i criteris d'ús (●). A més, si és considerada una obra normativa a tot el domini lingüístic, s'hi afegeix una **N**; si ho és només al País Valencià, **V**; si ho és només a les Illes Balears, **B**; si ho és només a la Vall d'Aran per a l'aranès, **A**.

En el document *Llista qualificada d'obres de consulta i altres recursos lingüístics en línia* de l'espai web *Critèria* (entrada 8.2.2) es poden trobar les referències bibliogràfiques de totes les obres que tenen presència a la Xarxa i que es poden consultar directament fent un clic en l'adreça d'Internet indicada. La data de consulta que figura en cada referència bibliogràfica dóna testimoni del moment en què una adreça és activa per a trobar l'obra referenciada; de vegades, l'obsolescència d'una adreça es produeix molt ràpidament, encara que sovint es tracta només d'un canvi de lloc que es pot tornar a trobar amb una cerca al Google pel títol. Aquesta efimericitat es pot constatar comprovant quantes referències han estat actualitzades en aquesta llista durant l'any 2015 (generalment, perquè l'adreça d'Internet ha canviat): fins a 715 obres porten la data de consulta del 2015 (més del 55 % del total, si descomptem les obres publicades per primer cop durant aquest any).

Per tal de facilitar determinades consultes sobre les obres que conté la llista damunt dita, s'han agrupat per àrees o blocs temàtics, seguint la classificació i la numeració de la part quarta del *Manual d'estil* (amb alguna lleugera modificació pel que fa als epígrafs finals). Cal tenir en compte que, en general, una mateixa obra figura només en un apartat de la llista. Per tant, hi pot haver altres apartats que continguin obres del mateix tema (per bé que d'una manera menys exhaustiva); en aquests casos, al final del títol de l'apartat es fan constar els números dels apartats on també es poden trobar obres que tracten del mateix tema o que són de la mateixa especialitat, ni que sigui parcialment. Així mateix, per bé que hi ha un apartat de reculls lexicogràfics generals plurilingües on figuren les obres de consulta segons una mateixa llengua altra que el català, igualment podem trobar obres específiques o d'especialitat en algunes d'aquestes altres llengües en altres apartats (cf. els § 6 i 7); aquestes obres

es poden trobar fàcilment en la llista fent una cerca avançada pel nom de la llengua.

Cal tenir en compte que les obres contingudes en els epígrafs 9, 10 i 11 no tenen qualificació, perquè no escau.

Els apartats en què s'estructura la llista d'obres de consulta i recursos lingüístics en línia són els següents (els títols de color gris no contenen cap recurs lingüístic en línia en aquests moments, però sí que n'hi ha de publicats en paper; cf. l'entrada 8.3, «[Obres de consulta en paper](#)»):

3. Manuals i formularis

- 3.1. Gramàtiques i manuals generals
- 3.2. Manuals d'estil i criteris estilístics generals
- 3.3. Manuals de correspondència
- 3.4. Manuals i formularis de llenguatge comercial
- 3.5. Manuals i formularis de llenguatge administratiu i jurídic
- 3.6. Manuals i criteris d'estil dels mitjans de comunicació
- 3.7. Manuals i criteris de traducció al català
- 3.8. Publicacions relatives a l'occità (incloent-hi l'aranès)
- 3.9. Publicacions relatives a la llengua de signes catalana

4. Reculls lexicogràfics generals monolingües

5. Reculls lexicogràfics generals plurilingües

- 5.1. Afrikaans
- 5.2. Alemany
- 5.3. Amazic
- 5.4. Anglès
- 5.5. Àrab
- 5.6. Basc
- 5.7. Bretó
- 5.8. Búlgar
- 5.9. Coreà
- 5.10. Danès
- 5.11. Espanyol
- 5.12. Esperanto (llengua artificial)
- 5.13. Fang
- 5.14. Fenici

5.15. Finès

- 5.16. Francès
- 5.17. Gallec
- 5.18. Gal·lès
- 5.19. Grec clàssic
- 5.20. Grec modern
- 5.21. Hebreu
- 5.22. Hongarès
- 5.23. Iber
- 5.24. Indonesi
- 5.25. Interlingua (llengua artificial)
- 5.26. Islandès
- 5.27. Italià
- 5.28. Japonès
- 5.29. Llatí
- 5.30. Neerlandès
- 5.31. Occità (incloent-hi l'aranès)
- 5.32. Polonès
- 5.33. Portuguès i gallec
- 5.34. Romanès
- 5.35. Rus
- 5.36. Sànskrit
- 5.37. Siríac
- 5.38. Suec
- 5.39. Urdú
- 5.40. Wòlof
- 5.41. Xinès
- 5.42. Altres llengües (a més de les damunt dites)

6. Reculls lexicogràfics específics

- 6.1. Reculls d'abreviacions
- 6.2. Reculls d'argot

6.3. Reculls d'ús

- 6.4. Reculls de barbarismes i de dubtes
- 6.5. Reculls de fraseologia, de citacions i d'onomatopeies
- 6.6. Reculls de gentilicis i de noms de llengües
- 6.7. Reculls de paradigmes verbals
- 6.8. Reculls de sinònims i d'antònims, d'homònims i de parònims
- 6.9. Reculls dialectals
- 6.10. Reculls escolars
- 6.11. Reculls etimològics i històrics
- 6.12. Reculls ideològics
- 6.13. Reculls inversos
- 6.14. Reculls ortogràfics, de pronúncia i de sons
- 6.15. Reculls visuals
- 6.16. Altres reculls específics
- 6.17. Reculls faceciosos i falsos diccionaris

7. Vocabularis i diccionaris especialitzats

- 7.1. Administració
- 7.2. Agricultura, ramaderia i alimentació
- 7.3. Arts gràfiques i disseny gràfic
- 7.4. Automoció i trànsit
- 7.5. Banca, borsa, caixes d'estalvis i assegurances

Crítèria

- 7.6. Biologia
- 7.7. Botànica i jardineria
- 7.8. Comerç i economia en general
- 7.9. Construcció i habitatge
- 7.10. Dibuix, pintura, escultura, ceràmica i art en general
- 7.11. Dret i justícia
- 7.12. Ebenisteria, fusteria i indústria forestal
- 7.13. Ecologia i medi ambient
- 7.14. Electrodomèstics i aparells elèctrics en general
- 7.15. Empresa, publicitat i relacions públiques
- 7.16. Energies convencionals i energies alternatives
- 7.17. Ensenyament i pedagogia
- 7.18. Erotisme i sexualitat
- 7.19. Esplai, lleure, jocs i col·leccionisme
- 7.20. Esport
- 7.21. Etnologia i antropologia
- 7.22. Excursionisme, muntanyisme i espeleologia
- 7.23. Filosofia i teoria del coneixement
- 7.24. Física i enginyeria
- 7.25. Geologia i altres ciències del sòl
- 7.26. Heràldica i nobiliària
- 7.27. Història, arxivística i documentació
- 7.28. Indústria del paper i el cartó
- 7.29. Indústria del plàstic i el cautxú
- 7.30. Indústria tèxtil i de la pell
- 7.31. Informàtica i robòtica
- 7.32. Lingüística i literatura
- 7.33. Matemàtiques i estadística
- 7.34. Medicina, sanitat i biologia humana
- 7.35. Meteorologia
- 7.36. Milícia, policia i bombers
- 7.37. Mineria, indústria del metall i el vidre i joieria
- 7.38. Mitjans de comunicació, fotografia, cinema i espectacles
- 7.39. Música i dansa
- 7.40. Nàutica i pesca
- 7.41. Oficis i professions diversos
- 7.42. Onomàstica
- 7.43. Política
- 7.44. Psicologia i psiquiatria
- 7.45. Química, bioquímica i farmàcia
- 7.46. Religió i mitologia
- 7.47. Restauració i cuina, hotelaria i turisme
- 7.48. Sociologia i treball social, antropologia i demografia
- 7.49. Telecomunicacions i Internet
- 7.50. Toponímia, orografia i astronomia
- 7.51. Transports
- 7.52. Veterinària
- 7.53. Zoologia

- 8. Metacercadors lingüístics i webs d'obres de consulta múltiples
- 9. Publicacions en sèrie
- 10. Reculls bibliogràfics i de pàgines web
 - 10.1. Monografies
 - 10.2. Publicacions en sèrie
 - 10.3. Directoris d'enllaços i bases de dades
- 11. Altres publicacions
 - 11.1. Actes de jornades i congressos sobre llengua
 - 11.1.1. Actes de les jornades de la Secció Filològica
 - 11.1.2. Actes de les jornades i els seminaris de la SCATERM
 - 11.1.3. Actes dels seminaris del CUIMPB-CEL
 - 11.1.4. Actes dels seminaris de correcció de textos
 - 11.1.5. Actes dels seminaris de metodologia en toponímia i normalització lingüística
 - 11.1.6. Actes dels seminaris de la Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic (CILAJ)
 - 11.2. Articles i reculls de treballs sobre llengua
 - 11.3. Miscel·lània

Crítèria